

Ministerstvo hospodárstva ako gestor ochrany spotrebiteľov

Na úvod otázka: na 1. schôdzi bolo povedané, že ministerstvo spolupracuje s jedným združením. Chceme vedieť s ktorým združením, ako spolupracuje so združením a ako ho podporuje. Ďalej chceme vedieť, ktoré združenie poškodzuje ostatné združenia pred ministerstvom, napr. nepravdivými tvrdeniami o hádaní sa, nespolupráci a čo tým sleduje, t.j. aký osoh zo svojho správania od ministerstva dostáva a pod..

Zasielanie podkladov z rezortu MH SR v angličtine je neprípustné a je v rozpore so zákonom o štátnom jazyku.

Ochranu spotrebiteľa riešia úradníci od tzv. okrúhlych stolov, ktorí nemajú ani šajnu aká je realita a svoje analýzy a múdrosti reprodukovajú len sprostredkovane od združení, ktoré si vopred vybrali.

Do 01. 11. 2007 platil zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, podľa ktorého Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky bolo ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu spotrebiteľa, vrátane finančného spotrebiteľa (§ 6 písm. g/). Od 01. 11. 2007 bol zákon novelizovaný tak, že Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu spotrebiteľa **s výnimkou ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb.**

To znamená, že od 01. 11. 2007 finančný spotrebiteľ nie je dostatočne chránený. Ochrana Štátnou obchodnou inšpekciou, Národnou bankou Slovenska, právnymi predpismi a ex offo súdmi nie je postačujúca. Priame zastúpenie spotrebiteľov a zaručené kvalifikované zastúpenie zaručujú spotrebiteľské organizácie, ktorých činnosťou je aj zastupovanie spotrebiteľov na súde. Zastupovanie advokátmi (česť výnimkám) nezaručuje úspech spotrebiteľa pred súdom a v mimosúdnom konaní. Nie je zaručené, že advokát bude postupovať výlučne v prospech spotrebiteľa a využije, resp. bude namietat všetky nekalé obchodné praktiky podnikateľov, vadné zmluvy, zavádzanie a klamanie spotrebiteľov, bonitu, zmluvné podmienky, klamlivé úverové podmienky a pod... Ani v dobrovoľných dražbách nie je zaručená právna ochrana. Advokáti totiž nie sú zameraní výlučne na spotrebiteľa ako spotrebiteľské organizácie, v ich záujme sú najmä podnikatelia – dôvod: peniaze.

Otázka: Kto je, resp. bude gestorom spotrebiteľských organizácií zameraných aj na finančného spotrebiteľa

Návrh: MF SR a MS SR – finančná podpora na zastupovanie pred súdom a v mimosúdnych konaniach a pod.. – *potreba riešiť tzv. projekty*

Ochrana spotrebiteľa – rok 2003

1.2. Rada pre spotrebiteľskú politiku - Rada pre spotrebiteľskú politiku je poradným orgánom ministra hospodárstva SR na koordinovanú a komplexnú tvorbu spotrebiteľskej politiky a jej uplatňovanie. Zriadená bola na základe uznesenia vlády SR č. 455/1993, ktorým bol schválený systém na ochranu spotrebiteľa v SR. Členmi Rady sú zástupcovia vecne príslušných orgánov štátnej správy, strešných spotrebiteľských organizácií, podnikateľských zväzov a združení. Podľa Štatútu sa členovia Rady majú schádzať minimálne dvakrát za rok. Medzi činnosti Rady patrí, okrem iného, posudzovanie návrhov zákonov z oblasti ochrany spotrebiteľa, podpora rozvoja aktivít medzinárodnej spolupráce v oblasti ochrany spotrebiteľa a pod. Stanoviská Rady sú predkladané ministrovi hospodárstva SR vo forme návrhov a odporúčaní.

Otázka: Funguje Rada pre spotrebiteľskú politiku aj v súčasnosti ? Ak áno, tak v akom formáte, prečo o nej nevieme a prečo nespolupracuje so spotrebiteľskými organizáciami

Spolupráca spotrebiteľských organizácií so štátnymi orgánmi bude pokračovať v rámci činnosti **Expertného poradného orgánu ministra hospodárstva SR pre spotrebiteľskú politiku a jeho stálej pracovnej skupiny**. Stála pracovná komisia bude zložená zo zástupcov nevládných spotrebiteľských združení a organizácií pôsobiacich v SR, ktoré budú ochotné takouto formou s Ministerstvom hospodárstva SR spolupracovať. Stála pracovná komisia bude prerokúvať otázky:

- finančného zabezpečenia činnosti spotrebiteľských združení a organizácií v SR z prostriedkov štátneho rozpočtu
- účasti zástupcov spotrebiteľských združení a organizácií na medzinárodných podujatiach

- hodnotenia činnosti spotrebiteľských združení a organizácií, ktorým boli poskytnuté finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu.

Závery stálej pracovnej skupiny budú predkladané ministrovi hospodárstva SR vo forme odporúčaní. Tým sa dosiahne zapojenie všetkých spotrebiteľských združení do riešenia najzávažnejších problémov spotrebiteľského hnutia a dosiahne sa tak väčšia transparentnosť a vzájomná informovanosť medzi spotrebiteľskými organizáciami v SR. Spolupráca medzi štátnymi orgánmi a nevládnymi spotrebiteľskými organizáciami bude znamenať posilnenie ich vplyvu a zvýšenie informovanosti spotrebiteľskej verejnosti o ich činnosti. Ministerstvo hospodárstva SR organizačne zabezpečí funkčnosť Stálej pracovnej komisie zloženej zo zástupcov spotrebiteľských organizácií pôsobiacich v SR.

Otázka: Funguje expertný poradný orgán ministra hospodárstva SR pre spotrebiteľskú politiku a jeho stála pracovná skupina aj v súčasnosti? Ak áno, tak v akom formáte, prečo o nej nevieme a prečo nespolupracuje so spotrebiteľskými organizáciami

Zástupca Ministerstva hospodárstva SR sa pravidelne od roku 1998 zúčastňuje Výročného zhromaždenia spotrebiteľských združení, ktoré organizuje Európska komisia. Ide o semináre spotrebiteľských organizácií strednej a východnej Európy a výročné plenárne zasadnutie európskych spotrebiteľských organizácií, na ktorých sú vytýčené ročné a koncepcné úlohy v oblasti ochrany spotrebiteľa pre prácu spotrebiteľských organizácií. Spotrebiteľské organizácie Slovenskej republiky sú reprezentované zástupcom Združenia slovenských spotrebiteľov a od roku 2001 aj zástupcom Asociácie spotrebiteľských subjektov Slovenska – **funguje to ???**

2.4.2. Financovanie spotrebiteľských organizácií z rozpočtovej kapitoly MH SR - Pretrvávajúcim problémom pri činnosti spotrebiteľských organizácií je ich financovanie z prostriedkov štátneho rozpočtu. **V súčasnosti sa nedá dosiahnuť stav samofinancovania spotrebiteľských organizácií, nakoľko ich členská základňa je nestabilná a nie je preto reálne náklady na činnosť pokrývať z členských príspevkov. Efektívne pôsobenie neštátnych spotrebiteľských organizácií nie je možné bez finančných príspevkov na zabezpečenie ich činnosti z prostriedkov štátneho rozpočtu.** Finančná podpora zo strany štátu však nemôže byť hlavným príjmom pre spotrebiteľské organizácie. Nakoľko v období do roku 2003 **nie je predpoklad integrácie spotrebiteľských združení do 1 - 2 strešných organizácií,** finančná

podpora zo strany štátu bude zameraná na vybrané konkrétne aktivity spotrebiteľských organizácií. **To platí aj v súčasnosti.**

Konečne niekto zistil nedostatky ministerstva pri ochrane spotrebiteľa

Výstup spracovaný v rámci projektu z ESF (OP EVS) s názvom: Kvalitnejšie verejné politiky prostredníctvom lepšieho poznania občianskej spoločnosti (kód projektu v ITMS 2014+: 314011V576) realizovaný MV SR, Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

ODPORÚČANIA

**pre implementáciu kolektívnej ochrany spotrebiteľov prostredníctvom mimovládneho sektora
(pozri prílohu)**

- a) potreba alokovania časti finančných zdrojov na administratívne kapacity organizácií (preplácanie miezd administratívy projektu je často minimálne alebo úplne vylúčené).
 - b) Odporúča sa zabezpečiť systematickú finančnú podporu aktivitám v oblastiach ľudských práv, ktoré štát nezabezpečuje alebo zabezpečuje len marginálne, a ktoré môžu byť prostredníctvom MVO vykonávané nezávisle.
 - c) Podobne, ako sa štát podieľa na financovaní pomoci obetiam trestných činov, či podpore spotrebiteľských organizácií, je potrebné uvažovať nad ďalšími oblasťami, v rámci ktorých môžu MNO plniť osobitnú úlohu. Štátu by tak dokázali efektívnejšie pomáhať v napínaní jeho ústavných i medzinárodných záväzkov v oblasti ľudských práv, ale i v širšej oblasti vymožitelnosti práva, právneho štátu, transparentnosti a prevencie korupcie.
- Systém financovania MVO v oblasti kolektívnej ochrany práv spotrebiteľa je nedostatočný.
 - V oblasti ochrany spotrebiteľa neexistuje ustálená koncepcia.
 - Ochrana práv obetí má právny základ v práve EÚ a rovnako aj dotačná podpora MVO v oblasti kolektívnej ochrany práv spotrebiteľov. **Je preto legitímne podporovať obe oblasti rovnako.**

V roku 2020 bolo v zozname združení, ktoré sú založené na pomoc spotrebiteľom evidovaných 27 organizácií. Tieto organizácie sú pokiaľ ide o ich geografickú ale i vecnú pôsobnosť nerovnomerne rozvrhnuté. **Nemožno preto od nich očakávať rovnakú a garantovanú kvalitu ako tomu je pri službách intervenčného centra v oblasti násilia.** **Odporúčanie a záver:** *Odporúča sa, aby aj dotačná schéma rezortu hospodárstva reflektovala podľa vzoru rezortu spravodlivosti rovnomernú geografickú prístupnosť služieb MVO v kolektívnej ochrane práv spotrebiteľa.*

Otázka: na základe akých informácií dospel kolektív úradu splnomocnenca k uvedeným názorom ?

Návrh: rokovanie s úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

- Rezort hospodárstva vedie len informatívny zoznam právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa.
- So zápisom do zoznamu ani s výmazom zo zoznamu nie sú spojené žiadne konštitutívne účinky.
- Rezort hospodárstva neplní úlohu registračného orgánu vo vzťahu k MVO zameraným na ochranu spotrebiteľa. Zmeny v zozname sa uskutočňujú neformálne t.j. bez akreditačného procesu.

Odporúčanie a záver: Rezort hospodárstva by z dlhodobého hľadiska mal pri rešpektovaní špecifickosti postavenia MVO v oblasti kolektívnej ochrany práv spotrebiteľov analyzovať možnosť priblížiť sa čo najviac k akreditačnej, dotačnej a právno-politickej schéme rezortu spravodlivosti. Najmä sa odporúča:

1. vybudovať systém akreditácie programu pre ochranu spotrebiteľa,
2. dbať pri akreditácii na kvalitné materiálno-technické vybavenie potrebné na poskytovanie odbornej pomoci **najmä s ohľadom na doterajšiu prax právnikov**, ktorí vykonávajú činnosť v rámci subjektu,
3. vytvoriť **hodnotiacu komisiu z členov, ktorí sa venujú ochrane spotrebiteľa a najmä, ktorí sú spôsobilí vhodne posúdiť schopnosť subjektu kvalitne hájiť kolektívne práva spotrebiteľov,**
4. zaviesť Register subjektov poskytujúcich pomoc spotrebiteľom

Odporúčanie a záver: Odporúča sa, aby rezort hospodárstva zväzil **navýšenie rozsahu dotácie**. Nepriama návratnosť dotácie sa prejaví neskôr tým, že okrem kolektívnej ochrany práv spotrebiteľa sa prejaví efekt ochrany férovej trhovej súťaže aj voči iným účastníkom trhu. Dôjde k vylúčeniu tzv. čiernych oviec z trhu, čím sa zvýši dôvery spotrebiteľa v trh.

Odporúčanie a záver: Odporúča sa, aby rezort hospodárstva z dlhodobého hľadiska zvažoval **určovanie viacerých tém pre dotácie**. Jedna téma dotácie by mala byť všeobecná a označená napríklad ako doposiaľ: poskytovanie poradenstva spotrebiteľom a mimosúdne riešenie spotrebiteľských sporov. **Avšak druhý balík dotácie by mal byť určený resp. blokovaný na novodobé fenomény a spôsoby porušovania spotrebiteľských práv. Jednalo by sa o formu porušovania, ktorú nebolo možné predvídať v čase prípravy dotačných podmienok.**

Ministerstvo hospodárstva predstavuje kľúčovú rolu v podpore združení. Vyplýva **priamo zo zákona, že ministerstvo podporuje pri výkone činností združenia, ktoré sú zamerané na ochranu práv spotrebiteľa na súde**, monitorovanie všeobecných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách a monitorovanie implementácie spotrebiteľskej politiky a jej uplatňovanie v praxi.

- Dôležité je zamerať pozornosť ministerstva hospodárstva na podporu MVO, ktoré vystupujú strane spotrebiteľa **v majetkových vzťahoch**. Dôvodom je skutočnosť, že sociálny aspekt noriem má najmä ochranný cieľ slabšej strany. MVO by mohli najmä v konaní o abstraktnú kontrolu zmluvných podmienok prispieť k sociálnemu rozmeru ochrany obyvateľov na trhu.

Odporúčanie a záver: Ministerstvo hospodárstva by malo pri nastavovaní podmienok dotácií či prípadne akreditácie dbať na kvalitné materiálno-technické vybavenie potrebné na poskytovanie odbornej pomoci najmä s ohľadom na doterajšiu prax právnikov, ktorí vykonávajú činnosť v rámci subjektu. Tu je dôležité prízvukovať, že **právnicki (S.O.S. a Ombudspot majú právnikov ???) by mali preukázať najmä schopnosť porozumieť (nesúhlasíme, právnicki nie je záruka a poniektorí narobili viac zla a škody ako osohu – porekadlo: za všetkým hľadaj právnik) a v praxi argumentovať normami všeobecnej časti Občianskeho zákonníka (všetky normy vyargumentujeme bez toho, aby sme hľadeli do**

Občianskeho zákonníka a nie len do neho). Mali by preukázať schopnosť aplikovať všeobecné (abstraktné) normy všeobecnej časti Občianskeho zákonníka ako napríklad :

- pojem „plnenie v hrubom nepomere“ pri úžere – **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem: „právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej veku maloletého“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem: „iná ako bežná vec pri nakladaní s majetkom zastúpeného“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem: „obvyklý význam prejavu vôle, ktorý je vyjadrený inak než slovami“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem: „tieseň za nápadne nevýhodných podmienok“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem „ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem „najvyššia prípustná odplata, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať“ - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**
- pojem „dobré mravy“ v ustanoveniach § 3 ods. 1 a § 39 sú typickým príkladom širších pojmov, ktoré umožňujú po posúdení okolností jednotlivého prípadu prispieť k zjednaniu spravodlivosti v konkrétnom konflikte - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch**

V praxi aplikujeme ďalšie stovky noriem, o ktorých úradníci nemajú ani potuchy, a to nie len v zmysle Občianskeho zákonníka ale aj v zmysle zákonov č. 250/2007; 129/2010; 90/2016 o úveroch na bývanie, zákon o dobrovoľných dražbách a iné...

- Právnicki pracujúci pre MVO v oblasti ochrany spotrebiteľa by mali byť nastavení argumentačne aj na protiargumenty právnych zástupcov dodávateľov, ktorí sa často bránia argumentom, že podpora ochrany spotrebiteľa znamená zásah do zmluvnej slobody resp. privátnej autonómie. **To, že sme argumentačne kvalifikovanejší ako právny zástupcovia dodávateľov, dokazujú naše výsledky potvrdené nespočtým množstvom právoplatných rozsudkov súdov všetkých stupňov.**

Odporúčanie a záver: Skvalitnenie verejnej politiky v implementácii kolektívnej ochrany spotrebiteľov nie je devalváciou princípov a zásad občianskeho práva. Práve naopak, skvalitniť

verejnú politiku v implementácii kolektívnej ochrany spotrebiteľov znamená zlepšenie podmienok trhového hospodárstva v demokratickom právnom štáte. **Plne súhlasíme, avšak MH SR je toho prekážkou, najmä v súčasnej dobe politickej strany SAS, ktorú spotrebiteľia nezaujímajú, kedy MH SR hádže združeniam poľená pod nohy.**

Odporúčanie a záver: Ministerstvo hospodárstva **by malo aktívnejšie plniť svoju funkciu, ktorá mu vyplýva priamo zo zákona**, a to, že ministerstvo podporuje združenie, ak je pri výkone činností zamerané na monitorovanie všeobecných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Vyššie uvedené odporúčanie **vychádza z praxe:** *Podľa nášho názoru, vôľa spotrebiteľa sa často obmedzuje maximálne na spoznanie predmetu plnenia a cenu. A to len v prípade, ak nie je momentálne jeho vôľa negatívne ovplyvnená nekalou praktikou⁹ alebo zavádzajúcou reklamou. Spotrebiteľ nenachádza istotu ani v kogentných ustanoveniach zmluvného práva v Občianskom zákonníku, ktoré by mali plniť funkciu regulácie vyvážených a spravodlivých vzťahov. **Z akej praxe ???***

*Stav skutočnej vôle v procese vzniku spotrebiteľskej zmluvy síce existuje, ale prevažne na strane dodávateľa. Pri formulácii sa prirodzene prihliada predovšetkým na záujem dodávateľa, od ktorého sú finančne a bytostne závislí zamestnanci pripravujúci znenie všeobecných zmluvných podmienok. Podmienky sú šité na biznis model dodávateľa dlhodobo. To znamená, že skutočná vôľa dodávateľa sa ustáľuje a kreje bez rušivých efektov každodenného života, ktorým je spotrebiteľ inak vystavený. Spotrebiteľ niekedy prejavuje svoju vôľu v priebehu pár minút, ba dokonca sekúnd. Je úspechom, ak sa v prípade masového poskytovania tovarov a služieb podarí spotrebiteľovi vôbec kontrahovať o tovaroch a službách tak, ako boli uvedené v reklame. **Toto je pravda, avšak platí pri finančných spotrebiteľoch a pri veľkých obchodných reťazcoch. Malí (a poniektorí aj veľkí) slovenskí podnikatelia obchádzajú zákony a porušujú práva spotrebiteľov len výnimočne.***

Odporúčanie a záver: MVO by mali byť osobitne podporené v oblasti monitorovania všeobecných zmluvných podmienok najmä využitím prístupu slovenského zákonodarcu, ktorý

vyjadril v § 53a Občianskeho zákonníka - **pravidelne aplikujeme v súdnych sporoch a ako dôkaz máme právoplatné rozsudky**

Odporúčanie a záver: Dotačná politika ministerstva a podpora MVO by mala byť zameraná nie na relatívne neškodné prípady zneužitia zmluvnej autonómie. Mala by byť smerovaná na to, aby MVO dokázali plniť ochranné funkcie, kde veľké množstvo spotrebiteľov je postihnuté vo fatálnych záležitostiach t.j. kde napríklad **banka alebo ekonomicky a právnický silné subjekty zneužijú nadvládu v zmluvných vzťahoch – koľko rozsudkov chcete predložiť, aby sme Vám ukázali našu dlhodobú činnosť a pravidelnú aplikáciu v súdnych sporoch ???**

Odporúčanie a záver: V presadzovaní skvalitnenia verejnej politiky v implementácii kolektívnej ochrany spotrebiteľov je potrebné argumentovať pozitívnym vplyvom na trh. Je potrebné prízvukovať, že investícia na dotácii a podpory MVO sa niekoľkonásobne vráti štátu vo výbere daní. Štát mám mať záujem na férových podmienkach v trhovej súťaži – **MH SR záujem nemá**

.....

MH SR ide stále tou istou líniou od roku 2003

Podpora činnosti nevládných spotrebiteľských organizácií bude pre rok 2002 a rok 2003 zabezpečovaná z finančných prostriedkov štátneho rozpočtu v rámci podprogramu „**Podpora rozvoja činnosti občianskych združení**“. Uvedená čiastka bude použitá na bežné výdavky, predovšetkým na **prevádzkové náklady a čiastočne na mzdy, ako aj na nákup výpočtovej techniky a kancelárskej techniky**. V súvislosti so zmenami v pridelovaní finančných prostriedkov Ministerstvo hospodárstva SR pripraví návrh Zásad pre poskytovanie dotácií z rozpočtovej kapitoly MH SR pre spotrebiteľské organizácie a návrh zmeny Záväzných podmienok poskytovania dotácií zo štátneho rozpočtu SR záujmovým združeniam právnických osôb a občianskym združeniam vo vecnej pôsobnosti MH SR, ktoré budú zohľadňovať novokoncipované Zásady pre poskytovanie dotácií.

Novovzniknuté spotrebiteľské organizácie nedostali a nedostanú žiadnu podporu na rozvoj činnosti - prevádzkové náklady a čiastočne na mzdy, ako aj na nákup výpočtovej techniky a kancelárskej techniky. Pritom výzvami na predkladanie projektov podmieňujú

- **existenciu združenia 3 roky**
- **kancelárie v každom regióne**
- **vybavenie kancelárií**
- **kapacity**
- **prítomnosť osôb v kanceláriách a pod..**

